

Jesenska napoved gospodarskih gibanj (2005)

Jesenska napoved gospodarskih gibanj v veliki meri potrjuje pričakovanja pomladanske napovedi. Jesenska napoved gospodarske rasti za leto 2005 je 3,9 %, za leti 2006 in 2007 pa 4,0 %. Umirjanje inflacije se letos nadaljuje, tako da se je medletna inflacija v zadnjih mesecih že spustila na raven povprečja EU. Predvsem zaradi usklajenih makroekonomskih politik, ki jih izvajata Vlada in Banka Slovenije, ter povečane konkurence po vstopu v EU je kljub pritisku močno povišanih cen nafte na rast cen življenjskih potrebščin, cilj izpolnitve mastrihtskega kriterija glede stabilnosti cen v prvi polovici leta 2006 uresničljiv.

Jesenska napoved gospodarskih gibanj temelji na modelskih in ekspertnih ocenah UMAR, pri čemer so bili kot izhodišče upoštevani: (i) prvi statistični podatki o gospodarski rasti v prvih dveh četrtletjih 2005, prva letna ocena za 2004 in popravljeni podatki za obdobje 2000-2003; ker uradni podatki iz četrtletnih in letnih nacionalnih računov še niso bili medsebojno usklajeni, smo pri napovedovanju upoštevali tudi pričakovani učinek uskladitve teh podatkov; (ii) podatki o gospodarski rasti v mednarodnem okolju v prvi polovici leta 2005 ter pričakovani ali že objavljeni popravki jesenskih napovedi mednarodnih inštitucij; (iii) posvetovanje z drugimi organizacijami, ki pripravljajo napovedi za Slovenijo, in rezultati ekonometričnih modelov, razvitih za podporo napovedovanju; (iv) podrobni podatki o strukturi gibanja cen življenjskih potrebščin v letošnjem letu in popravljen pričakovanja glede gibanja cen nafte.

1. Predpostavke glede mednarodnega okolja

V prvi polovici leta 2005 je bila gospodarska rast na evro območju pod pomladanskimi pričakovanji, zaradi česar so se napovedi za leto 2005 od pomladi nekoliko poslabšale. Napovedi za leto 2006 še vedno predvidevajo pospešitev gospodarske rasti glede na leto 2005, vendar na nižji ravni kot spomladi. Gospodarska rast se na evro območju upočasnjuje že od druge polovice leta 2004. V prvem četrtletju 2005 je bila upočasnitev na medletni ravni (z 1,5 % v zadnjem četrtletju 2004 na 1,3 %) še v okviru pomladanskih pričakovanj, v drugem pa je bila nekoliko močnejša (na 1,1 %), kar je vplivalo na znižanje napovedi za leto 2005. V večini držav evro območja tudi letos ni pričakovati znatne krepitve rasti domače potrošnje – to velja ne le za Nemčijo (kjer je domača potrošnja upadala že zadnja tri leta), temveč letos izraziteje tudi v Italiji in Franciji, za kateri so se med pomembnejšimi trgovinskimi partnericami letošnje napovedi gospodarske rasti od spomladi relativno najbolj poslabšale (gl. Tabelo 1). Za zunanje okolje evro območja,

ki ga predstavljajo ZDA, Japonska ter azijske države ostajajo napovedi konjunkturnih gibanj ugodne in nespremenjene v primerjavi s pomladanskimi (za Japonsko celo izboljšane), kar naj bi v drugi polovici leta – skupaj z učinki šibkejšega evra do ameriškega dolarja– pospešilo izvozno rast evro območja. Tako je predvsem v zadnjem četrtletju 2005 in v letu 2006 pričakovati rahlo pospešitev gospodarske rasti v evro območju, ki pa bo še vedno pod potencialno rastjo, ki znaša okoli 2 %. Čeprav so se izračuni vpliva povišanih cen nafte na gospodarsko aktivnost držav evro območja v zadnjih letih izkazali kot precenjeni, pa zaradi ustalitve cen na visoki ravni ter trajnejšega značaja tega povišanja, ostajajo pomembno tveganje in vzrok za znižanje napovedi gospodarske rasti v letu 2006.

Tabela 1: Predpostavke napovedi UMAR glede gospodarske rasti v najpomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah Slovenije v letih 2005 in 2006

	2003	2004	2005		2006	
			Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)
EU	1,1	2,4	2,0	1,5	2,4	1,9
Evro območje	0,7	2,1	1,7	1,3	2,2	1,7
Nemčija	-0,2	1,6	0,9	0,9	1,7	1,3
Italija	0,3	1,2	1,2	0,0	1,7	1,0
Avstrija	1,4	2,4	2,0	1,8	2,2	2,1
Francija	0,8	2,3	2,0	1,5	2,3	1,8
V. Britanija	2,5	3,2	2,8	2,0	2,8	2,2
Češka	3,2	4,4	3,8	4,2	4,0	4,2
Madžarska	2,9	4,2	3,9	3,4	4,1	3,7
Poljska	3,8	5,4	4,5	3,0	4,6	4,0
Hrvaška	4,3	3,8	3,5	3,0	3,5	3,0
BiH	4,0	5,7	5,0	5,0	5,0	6,0
Srbija	2,7	7,2	5,0	4,0	5,0	5,0
Makedonija	3,5	2,4	4,0	4,0	4,0	4,0
ZDA	2,7	4,2	3,5	3,5	3,4	3,3
Rusija	7,3	7,2	5,5	5,5	5,3	5,0

Vir: Consensus Forecasts, september 2005; WIIW Research Report No. 320, julij 2005; Eastern Europe Consensus, julij 2005; Business Monitor International (The Russia Business Forecast Report Q4 2005); lastna ocena.

Lani visoka gospodarska rast novih članic EU, ki jo je spodbudilo sovpadanje cikličnega okrevanja domačega povpraševanja, izboljšanja gospodarskih razmer v mednarodnem okolju ter pozitivnih učinkov vstopa v EU, se letos v povprečju umirja. V primerjavi z državami na evro območju je bila v naših pomembnejših trgovinskih partnericah iz te skupine držav (Poljska, Češka, Madžarska) dinamika rasti na medletni ravni v prvi polovici leta nekoliko drugačna, saj je upočasnitvi v prvem četrtletju 2005 v drugem sledila okrepitev, spodbujena predvsem z visokimi realnimi rastmi izvoza. Najvišjo gospodarsko rast je med temi državami v prvi polovici leta dosegla Češka (4,9 % medletno), tako da so se tudi napovedi za leti 2005–2006 izboljšale (gl. Tabela 1). Za Madžarsko in še zlasti za Poljsko pa so bile napovedi za obe leti popravljene navzdol, predvsem zaradi nižje gospodarske rasti od pričakovane v prvi polovici leta 2005 (3,8 % oziroma 2,4 % medletno).

V skupini držav nekdanje Jugoslavije napovedi o gospodarski rasti v Bosni in Hercegovini in Makedoniji ostajajo nespremenjene in enako ugodne kot spomladi, na Hrvaškem in v Srbiji in Črni gori pa so tekoča konjunktorna gibanja pod pričakovanji in vzrok za znižanje napovedi gospodarske rasti v letih 2005–2006. Na Hrvaškem se je gospodarska rast, ki se je zaradi vse nižje rasti investicijske potrošnje upočasnila že lani, v prvem četrtletju letos precej umirila (1,8 %), vendar pa kazalci za drugo četrtletje kažejo, da bo letos in tudi prihodnje leto še vedno možno doseči 3-odstotno rast. Podatki o rasti izvoza in zasebne potrošnje v BiH v prvi polovici leta 2005 so ugodni in potrjujejo pomladanska pričakovanja glede letošnje 5-odstotne gospodarske rasti, ki se bo prihodnje leto še okrepila (6 %). Napovedi gospodarske rasti za Makedonijo se od pomladi niso spremenile in v obeh letih predvidevajo 4-odstotno rast, k čemur bodo prispevali tudi ukrepi ekonomskega programa v okviru septembrskega stand-by dogovora med Makedonijo in IMF-om. V Srbiji in Črni gori je napoved za leto 2005 (4 %) glede na tekoča gibanja v kmetijski in industrijski proizvodnji nekoliko nižja kot spomladi, za prihodnje leto pa se še vedno pričakuje pospešitev na 5 %.

Zlasti zaradi močne rasti cen nafte v poletnih mesecih so pričakovane cene nafte jeseni precej višje od pomladanskih predpostavk. Pri pripravi Pomladanske napovedi smo pričakovali, da se bodo cene nafte postopno umirjale z visoke ravni ob začetku drugega četrtletja na 45 USD/sodček proti koncu leta in ohranjanje na tej ravni tudi v letu 2006. Takšna dinamika bi pomenila povprečno ceno nafte Brent v višini 48 USD/sodček v letu 2005 in 45 USD/sodček prihodnje leto. Vendar pa se je v drugem četrtletju njihova rast nadaljevala (v povprečju je dosegla 51,6 USD/sodček) in se še pospešila v juliju in avgustu (60,8 USD/sodček), v začetku septembra, tj. v času priprave Jesenske napovedi, pa so bile cene nafte Brent na ravni 68 USD/sodček. Ker pričakujemo, da bodo dejavniki, ki tako na strani ponudbe kot povpraševanja vplivajo na visoke cene nafte, ter hkrati njihova visoka občutljivost na enkratne dogodke, prisotni tudi v prihodnje, smo v Jesenski napovedi upoštevali ohranjanje cen nafte na ravni, doseženi v času priprave napovedi. (gl. Tabela 2).

Tabela 2: Predpostavke Jesenske napovedi glede cene nafte Brent

	2004	2005		2006	
		Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)
Povprečna cena nafte za sodček, v USD	38,3	48,0	58,0	45,0	68,0

Vir: UMAR.

Razmerje evro/dolar je glede na Pomladansko napoved nekoliko nižje, in sicer 1,264 dolarja za evro za leto 2005 (v Pomladanski napovedi 1,308) in 1,256 za leti 2006–2007 (spomladi 1,306). Razmerje je kot tehnična predpostavka za celotno obdobje napovedi določeno na osnovi gibanj v zadnjih šestih mesecih (marec – avgust 2005). V tem obdobju je evro v primerjavi z dolarjem pretežno upadal, potem ko je v marcu dosegel najvišjo vrednost letos (v povprečju meseca 1,32 USD za 1 EUR).

2. PRVA LETNA OCENA BRUTO DOMAČEGA PROIZVODA ZA LETO 2004 IN REVIZIJA ZA OBDOBJE 2000–2003

Statistični urad Republike Slovenije (SURS) je 15. septembra 2005 objavil prvo letno oceno bruto domačega proizvoda (BDP) v letu 2004 in revizijo BDP za obdobje 2000-2003. Po prvi letni oceni je BDP v tekočih cenah v letu 2004 znašal 6.251 milijard SIT in je bil za 60,1 milijarde SIT večji od predhodno ocenjenega na podlagi četrtnih računov. K temu je prispevala predvsem metodološka sprememba, po kateri se najnovjši podatki o BDP od doslej objavljenih razlikujejo pri posredno merjenih storitvah finančnega posredništva (PMSFP), ki so sedaj razporejene končnim uporabnikom teh storitev. Upoštevajoč to metodološko novost so bili revidirani tudi podatki o BDP za obdobje 2000-2003. Učinek alokacije PSMFP končnim uporabnikom je v povprečju nominalno za približno 1 % večji BDP in bruto nacionalni dohodek. Zaradi prerazporeditve PMSFP in uvedbe obračuna v stalnih cenah preteklega leta pa se od doslej objavljenih razlikujejo tudi stopnje realne rasti BDP, v obdobju 2000-2003 za največ 0,2 odstotne točke. Realna rast BDP v letu 2004 je bila na osnovi prve letne ocene 4,2-odstotna, kar je za 0,4 odstotne točke manj od prvotne ocene na osnovi četrtnih ocen (in tudi bliže lanske jesenski napovedi UMAR, ki je bila 4 %). V izdatkovni strukturi rasti BDP sta za leto 2004 glavni spremembi, ki sta prispevali k znižanju ocenjene rasti, nižja realna rast bruto investicij v osnovna sredstva (ocena znižana s 6,8 % na 5,9 %), ter višja ocena rasti uvoza proizvodov in storitev (povišana na 13,2 %, predhodno 12,4 %). Zaradi slednjega je pri skoraj nespremenjeni oceni realne rasti izvoza po novih podatkih višji tudi negativni prispevek salda menjave s tujino h gospodarski rasti (-0,4 odstotne točke, po predhodnih podatkih -0,2 odstotne točke). Navzdol je bila popravljena tudi ocena rasti zasebne potrošnje (s 3,5 % na 3,1 %), rast državne potrošnje pa je bila po novi oceni precej višja, in sicer 2,9-odstotna (predhodno 1,7-odstotna).

3. JESENSKA NAPOVED GOSPODARSKIH GIBANJ ZA OBDOBJE 2005-2007

3.1 Analiza tekočih gibanj in napoved gospodarske rasti za obdobje 2005-2007

V prvi polovici leta 2005 je bila gospodarska rast 3,9-odstotna. Po 2,6-odstotni rasti v prvem četrtnem letu se je BDP v drugem četrtnem letu na medletni ravni realno povečal za 5,2 %¹, kar predstavlja najvišjo rast po prvem četrtnem letu leta 2000. Pospešitev rasti v drugem četrtnem letu 2005 je temeljila na visokem pozitivnem prispevku salda menjave s tujino, ki je ob visoki rasti izvoza in upočasnjeni rasti uvoza znašal kar 4,7 odstotne točke (v prvem četrtnem letu 0,9 odstotne točke). Realna rast domače potrošnje se je v drugem četrtnem letu upočasnila (z 1,6 % v prvem četrtnem letu na 0,5 % medletno), predvsem zaradi upadanja zalog, prišlo pa je do pospešitve rasti zasebne potrošnje (z 2,9 % na 4,1 %) in investicij v osnovna sredstva (z 0,8 % na 2,6 %).

Realna rast izvoza proizvodov in storitev je v prvih dveh četrtnih letih letos kljub umiritvi glede na dosežene ravni v lanskem letu ostala visoka (10,0 % in 10,9 % medletno; v povprečju 10,5 %), rast uvoza pa se je v drugem četrtnem letu močno znižala (8,3 %

¹ Medletna rast BDP prilagojena za število delovnih dni je v prvem četrtnem letu znašala 2,8 % in v drugem 4,7 %. Tudi po desezoniranih podatkih se je četrtna rast BDP v drugem četrtnem letu 2005 okrepila, in sicer z 1,2 % v prvem četrtnem letu na 2,6 % (glede na predhodno četrtno).

3,6 %; v povprečju polletja 5,8 %). Letošnja upočasnitev izvozne rasti je bila glede na umirjanje gospodarske konjunktore v mednarodnem okolju pričakovana. K ohranjanju še vedno razmeroma visoke rasti izvoza pa je precej prispevala visoka rast izvoza v Francijo, ki je začela hitreje naraščati že z lanskim septembrom (večji izvoz avtomobilov). Med ostalimi pomembnejšimi trgovinskimi partnericami iz EU je letos visoka tudi rast izvoza v Avstrijo (ki jo tudi v veliki meri poganja izvoz vozil) in Italijo, medtem ko je izvoz v Nemčijo v prvi polovici letos na nominalno (merjeno v EUR) enaki ravni kot v tem obdobju lani, vendar se od aprila naprej krepi. Nadaljevala se je visoka rast izvoza v nekatere stare članice EU, ki v preteklosti niso bile tradicionalne trgovinske partnerice (Belgija, Danska, Švedska, Portugalska), prav tako tudi v pomembnejše partnerice med novimi članicami EU (z dodatno pospešitvijo na Češko). V dinamiki letošnjega izvoza pa se odraža tudi z vstopom v EU spremenjen zunanjetrgovinski režim z državami nekdanje Jugoslavije. Izvoz v Makedonijo in BiH je bil tako v prvem polletju manjši kot v tem obdobju lani (pred vstopom v EU je prišlo do velikega povečanja izvoza v ti državi). Ob večinoma sproščeni menjavi med EU in Hrvaško se letos nadaljuje visoka izvozna rast na Hrvaško, še višja je rast izvoza v Srbijo in Črno goro, kjer po vstopu v EU ni bilo sprememb v zunanjetrgovinskem režimu. Na uvozni strani podatki za prvo polletje kažejo na močno povečan uvoz iz držav nekdanje Jugoslavije, rast uvoza iz držav EU pa je precej bolj umirjena, tudi v primerjavi s preteklim letom. V strukturi uvoza po namenu porabe proizvodov je v prvi polovici leta nominalno (v evrih) najhitreje naraščal uvoz proizvodov za vmesno uporabo (medletno 14,1 %), precej manj se je povečal uvoz proizvodov široke potrošnje (4,1 %), uvoz proizvodov za investicije pa je upadel (-5,6 %). Realna rast izvoza storitev, ki je zlasti v drugi polovici lanskega leta le malo zaostajala za rastjo izvoza proizvodov, je letos močno upočasnjena (5,9 % medletno v prvi polovici leta), rast uvoza storitev je bila še nekoliko nižja (5,1 %).

V prvi polovici leta so vsi agregati domače potrošnje v povprečju rasli počasneje kot bruto domači proizvod, še najbolj se je povečala zasebna potrošnja. Rast domače potrošnje je bila v prvem polletju letos precej nizka (1,1 % medletno), k temu je v prvem četrtletju največ prispevala nizka rast investicij ter manjši prirast zalog v primerjavi z lanskim, v drugem pa močno upadanje zalog. Ob povečanem zaposlovanju in razmeroma močni rasti plač ter nadaljnjem zadolževanju prebivalstva se je zasebna potrošnja v prvi polovici leta na medletni ravni povečala za 3,5 %, pri čemer je bila medletna rast v drugem četrtletju (4,1 % medletno) precej močnejša kot v prvem (2,9 %). V obeh četrtletjih je bila glede na lanska gibanja pospešena tudi medletna rast prihodkov v trgovini na drobno. Precej bolj skromno kot v zadnjih dveh letih so v prvem polletju naraščale investicije v osnovna sredstva (medletno za 1,8 %). Pospešitev rasti investicijske potrošnje v drugem četrtletju (z 0,8 % na 2,6 %) je temeljila na rasti investicij v stanovanjske in druge gradbene objekte, medtem ko so bile investicije v opremo in stroje po oceni realno nekoliko pod ravnijo v tem obdobju lani. Po lanskem visokem pozitivnem prispevku zalog k rasti, povezanem tudi z učinki spremembe zunanjetrgovinskega režima ob vstopu v EU, sta bila njihova počasnejša rast in negativni prispevek h gospodarski rasti v prvi polovici letošnjega leta pričakovana. Negativni prispevek spremembe zalog, ki je medletno rast BDP že v prvem četrtletju znižal za 0,5 odstotne točke, se je v drugem četrtletju še okrepil in medletno rast BDP znižal še za 2,9 odstotne točke.

Tabela 3: Jesenska napoved rasti BDP in agregatov potrošnje, ter primerjava s Pomladansko napovedjo za obdobje 2005-2007

	Realne stopnje rasti v %						
	2004	2005		2006		2007	
	SURS	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	4,2	3,8	3,9	4,1	4,0	3,8	4,0
Izvoz blaga in storitev	12,5	7,5	8,6	7,9	7,8	6,7	8,1
Uvoz blaga in storitev	13,2	6,5	6,0	6,6	6,5	6,6	7,3
Zasebna potrošnja	3,1	3,4	3,6	3,1	3,1	3,0	3,1
Državna potrošnja	2,9	2,5	2,5	2,5	2,4	2,6	2,6
Investicije v osnovna sredstva	5,9	6,7	4,0	4,9	4,5	6,0	5,0

Vir: SURS, UMAR napovedi.

Jesenska napoved gospodarske rasti za leto 2005 znaša 3,9 %, kar je za 0,1 odstotne točke več kot spomladi. Upoštevajoč gospodarska gibanja v prvi polovici leta 2005, kjer od pomladanske napovedi navzgor odstopa predvsem rast izvoza, navzdol pa rast investicij v osnovna sredstva, pa je v jesenski napovedi nekoliko večji popravek v strukturi rasti BDP. Pozitivni prispevek salda menjave s tujino je tako še nekoliko višji (za 0,9 odstotne točke), prispevek domače potrošnje h gospodarski rasti pa nižji (za 0,8 odstotne točke), predvsem zaradi nižje napovedi investicij v osnovna sredstva (glej Tabelo 3). V drugi polovici leta 2005 se bo gospodarska rast v povprečju ohranila na podobni ravni kot v prvi polovici leta, pri čemer naj bi se relativno okrepljen prispevek domače potrošnje k rasti (predvsem zaradi pričakovane višje rasti investicij v osnovna sredstva), zmanjšal pa prispevek salda menjave s tujino (predvsem zaradi nekoliko upočasnjene medletne rasti izvoza).

V celem letu 2005 bo tuje povpraševanje pomemben dejavnik gospodarske rasti, tako da bo ob napovedani 8,6-odstotni realni rasti izvoza blaga in storitev in 6-odstotni realni rasti uvoza prispevek salda menjave s tujino h gospodarski rasti znašal okoli 1,4 odstotne točke. V regionalni strukturi izvoza se pričakuje krepitev deleža držav EU25, kar je posledica t.i. učinka ustvarjanja trgovine po vstopu Slovenije v EU, delno pa je tudi posledica močno pospešenega izvoza vozil v Francijo in tudi Avstrijo v letošnjem letu. K rasti izvoza bo v letu 2005 pozitivno prispevala tudi nadaljnja visoka rast izvoza na Hrvaško in v Srbijo in Črno goro, v manjši meri pa rast izvoza v Rusijo, ki bo počasnejša kot lani. Obseg izvoza v BIH, Makedonijo in ZDA pa naj bi letos v primerjavi z letom 2004 celo upadel.

Realna rast domače potrošnje bo letos kljub pričakovani krepitvi v drugi polovici leta precej nižja (2,4 %) kot lani (4,6 %), predvsem zaradi upočasnjene rasti bruto investicij (investicij v osnovna sredstva in zalog). Realna rast zasebne potrošnje (3,6 %) se bo letos okrepila v primerjavi s preteklim letom, ne bo pa presegala skupne rasti bruto domačega proizvoda in bo tako ostala v makroekonomsko vzdržnih okvirih. Ocenjujemo, da na pospešeno rast zasebne potrošnje v letošnjem letu vplivajo predvsem gibanja plač in zaposlenosti ter nadaljnja visoka rast bančnih kreditov prebivalstvu (prevladujejo dolgoročni tolarski in devizni krediti), ki se v enem delu prelivajo v končno potrošnjo gospodinjev. Zaradi razmeroma nizke rasti investicij v osnovna sredstva v prvem polletju 2005 bo letošnja rast investicijske potrošnje (realno

4,0-odstotna) nižja od lanske. Pri tem pa v drugi polovici leta pričakujemo nadaljevanje intenzivne stanovanjske gradnje, kar kažejo tudi podatki o izdanih gradbenih dovoljenjih v lanskem in v prvi polovici letošnjega leta², investicije v nestanovanjske objekte pa se bodo po oceni ohranjale na visoki ravni zadnjih dveh let. Ob visokem negativnem prispevku spremembe zalog v prvi polovici leta bo tudi njihov celoletni prispevek negativen, okoli -1 odstotne točke. Realna rast državne potrošnje bo v celem letu 2005 ostala približno na ravni prve polovice leta (2,5 %).

Jesenska napoved realne rasti BDP za leto 2006 je 4,0-odstotna. Ob pričakovanem izboljšanju gospodarskih razmer v mednarodnem okolju (glej Tabela 1) pričakujemo, da se bo rast izvoza v večino trgovinskih partneric okrepila, vendar pa bo zaradi učinka letošnje izjemno visoke rasti izvoza v Francijo (visoka osnova) skupna rast izvoza (7,8 %) nekoliko nižja kot v letu 2005. Predvsem zaradi nekoliko okrepljene rasti investicij v osnovna sredstva (4,5 %), ki bo posledica nadaljnje visoke rasti stanovanjske gradnje, in manjšega negativnega prispevka zalog h gospodarski rasti, se bo v letu 2006 okrepila rast domače potrošnje. V tem pa se bo rast zasebne potrošnje v primerjavi z letom 2005 nekoliko umirila (3,1 %) glede na pričakovana gibanja razpoložljivega dohodka prebivalstva (nižja rast plač in nekoliko nižja rast zaposlenosti oziroma prejemnikov plač glede na leto 2005). Ob pričakovanih gibanjih skupne domače potrošnje in izvoza bo nekoliko višja od letošnje tudi rast uvoza (6,5%), prispevek salda menjave s tujino pa se bo posledično zmanjšal na 0,8 odstotne točke.

Realna rast BDP v letu 2007 se bo ohranila na podobni ravni kot v letu 2006 (4,0 %). Ob predpostavki ugodnih razmer v mednarodnem okolju se bo okrepila rast izvoza blaga in storitev (8,1 %), prav tako tudi rast investicij v osnovna sredstva (5,0 %), rast zasebne potrošnje pa se bo predvidoma gibala okrog ravni 3,1 %. Ob predvidenih gibanjih izvoza in domače potrošnje je napoved realne rasti uvoza blaga in storitev leta 2007 na ravni 7,3 %.

Tabela 4: Jesenska napoved tekočega računa plačilne bilance ter primerjava s Pomladansko napovedjo za obdobje 2005-2007

	2004	2005		2006		2007	
		Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)
Tekoči račun plačilne bilance, v mio EUR	-544	-243	-436	69	-195	223	48
Tekoči račun plačilne bilance, v % BDP	-2,1	-0,9	-1,6	0,2	-0,7	0,7	0,2

Vir: BS, UMAR napovedi.

Primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance bo nekoliko višji od spomladi napovedanega, vendar ostaja v vzdržnih okvirih. Po revidiranih podatkih plačilne bilance za obdobje 2002-2004 je bil primanjkljaj tekočega računa lani višji za 305 mio EUR od prvotno objavljenih podatkov in je znašal 544 mio EUR oziroma 2,1 % BDP³. Skladno s temi spremembami in upoštevajoč tekoča gibanja v prvi polovici leta

² Z lani izdanimi gradbenimi dovoljenji je bila predvidena gradnja 6.733 novih stanovanj oziroma povečav stanovanj, kar je za 17,6 % več kot v letu 2003; podobno se je skupna predvidena površina povečala za 14,1 %. Po podatkih o izdanih gradbenih dovoljenjih za prvo polovico leta 2005 se je predvideno število novih stanovanj (in povečav stanovanj) na medletni ravni povečalo za 18,7 %; njihova skupna površina pa za 21,5 %.

³ Največjo spremembo predstavlja sprememba c.i.f./f.o.b.koeficienta, ki je povišala vrednosti uvoza, in vključitev dejanskih reinvestiranih dobičkov, ki so preseglji ocenjene vrednosti.

(manjši blagovni primanjkljaj in večji storitveni presežek glede na enako obdobje lani), napovedi izvozno-uvoznih gibanj in ocene tokov faktorskih dohodkov ter transferov do konca leta je jesenska napoved primanjkljaja na tekočem računu plačilne bilance za leto 2005 1,6 % BDP. V prihodnjih dveh letih naj bi se primanjkljaj spustil pod 1 % BDP, predvsem zaradi večjega pozitivnega salda transferov in nekoliko višjega storitvenega presežka (ki narašča iz leta v leto).

3.3. Napoved razmer na trgu dela za obdobje 2005 - 2007

Skladno s predvidenimi gospodarskimi gibanji se bodo v obdobju 2005-2007 izboljševale tudi razmere na trgu dela. Napoved letošnje rasti zaposlenosti je zaradi ugodnih gibanj na trgu dela v prvi polovici leta 2005 višja kot spomladi, za prihodnji dve leti pa je ostala nespremenjena (0,5 % letno). V prvem polletju letos so precej ugodni tudi tokovi registrirane brezposelnosti (manjši priliv med brezposelne in večji odliv iz brezposelnosti glede na enako obdobje lani), nekoliko višja napoved stopnje registrirane brezposelnosti glede na spomladi pa je posledica manjšega obsega črtanj iz razlogov, ki niso povezana z zaposlitvijo brezposelnih⁴ (v prvem polletju so se zmanjšala za 36,1 % na medletni ravni). Stopnja anketne brezposelnosti naj bi se v prihodnjih dveh letih še naprej postopno zmanjševala, celo nekoliko hitreje kot smo pričakovali spomladi.

Tabela 5: Jesenska napoved gibanj na trgu dela ter primerjava s Pomladansko napovedjo za obdobje 2005-2007

	2004	2005		2006		2007	
	SURS	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)
Zaposlenost po SNA (rast v %)	0,4	0,4	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5
Stopnja registrirane brezposelnosti (v %)	10,3	9,8	10,0	9,3	9,6	8,8	9,2
Stopnja brezposelnosti po ILO (v %)	6,3	6,2	6,1	6,0	5,8	5,9	5,6
Bruto plača na zaposlenega (realna rast v %)	2,0	2,1	3,2	2,6	2,6	2,8	2,8

Vir: SURS, UMAR napovedi.

Napoved realne rasti bruto plače na zaposlenega za leto 2005 (3,2 %) upošteva podatek SURS o medletni realni rasti bruto plače na zaposlenega v prvih sedmih mesecih 2005 (4,0 %) in na medletni ravni bolj umirjeno rast plač v preostanku leta. Realna rast bruto plače na zaposlenega bo tako približno na ravni ocenjene rasti produktivnosti v letu 2005, kar pomeni, da bo ostala v makroekonomsko zdržnih okvirih. V zasebnem sektorju bo rast bruto plače v letu 2005 hitrejša in bo dosegla okoli 3,8 %, v javnem sektorju pa bo predvidoma okoli 1,6-odstotna. Na rast bruto plače v zasebnem sektorju vpliva uskladitev iz »Dogovora o politiki plač v zasebnem sektorju za obdobje 2004 in 2005«. V javnem sektorju bo rast bruto plače na zaposlenega v letu 2005 rezultat julijske uskladitve v višini 2 %, dogovorjene med socialnimi partnerji v zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o sistemu plač v javnem sektorju, napredovanj in 3-odstotnega povečanja plač v dejavnosti izobraževanja, kot izhaja iz Aneksa h kolektivni pogodbi za dejavnost vzgoje in izobraževanja.

⁴ Črtanja po lastni volji, zaradi nezglasitve na zavodih za zaposlovanje ali odklona zaposlitve in zaradi šolanja.

Pospešena izmerjena rast plač v letu 2005 je delno tudi posledica spremenjene metodologije spremljanja podatkov o bruto plačah in sprememb davčne zakonodaje. Spremenjena metodologija zadeva predvsem plače v zasebnem sektorju. Z novo metodologijo spremljanja podatkov o bruto plačah so v raziskavo dodatno vključena tudi podjetja, ki imajo enega ali dva zaposlena. Dodatno upoštevanih prejemnikov plač je bilo tako v letu 2004 približno 20.000, vendar z velikimi nihanjem po mesecih (v januarju 2004 je bilo npr. 40.000 dodatnih prejemnikov plač). Ti v povprečju prejemajo nižjo plačo od slovenskega povprečja, zaradi česar je bila povprečna bruto plača na zaposlenega po novi metodologiji v primerjavi s podatki po prejšnji metodologiji lani nižja za približno 2,4 %. Letos je število vseh prejemnikov plač veliko bolj stabilno, dodatno upoštevanih zaradi nove metodologije pa je približno 40.000. Prav zaradi lanskega variiranja v številu prejemnikov plač bi bilo treba rasti bruto plače na zaposlenega letos glede na bruto plačo lani upoštevati z določeno previdnostjo, zlasti v zasebnem sektorju. Spremembe davčne zakonodaje pa so zmanjšale davčno ugodnost izplačil nekaterih drugih prejemkov, zaradi česar je verjetno prišlo do enkratnega učinka na višje izplačane plače. Tako so se skupni prejemki prebivalstva po podatkih AJ PES v prvem polletju na medletni ravni realno povečali za 2,0 %, pri čemer se je masa neto plač realno povečala za 6,3 %, drugi prejemki iz delovnega razmerja (prejemki po pogodbah o delu in po avtorskih pogodbah, povračila stroškov v zvezi z delom, drugi osebni prejemki) pa so se znižali za 8,4 %. Tudi zaradi tega ocenjujemo, da pri visoki izmerjeni rasti plač ne gre za makroekonomske nevezdržno rast, ki bi zahtevala posebno ukrepanje vlade.

Skladno z usmeritvami plačne politike za leti 2006 in 2007 je napoved realne rasti bruto plače na zaposlenega 2,6 % oziroma 2,8 %. V letu 2006 bo realna bruto plača na zaposlenega v zasebnem sektorju porasla za 2,9 %, v javnem sektorju pa za 1,8 %. Na rast bruto plače v zasebnem sektorju bodo vplivala pričakovana ugodna gospodarska gibanja in rast produktivnosti dela, poleg tega pa tudi (za zdaj še nedogovorjeni) usklajevalni mehanizem, ki naj bi upošteval predvideno gibanje cen v letu 2006. Rast bruto plače na zaposlenega v javnem sektorju pa bo odvisna od dogovorjenega usklajevalnega mehanizma (pogajanja med socialnimi partnerji o načinu uskladitve plač za leto 2006 in 2007 še tečejo) ter napredovanj in v dejavnosti izobraževanja dogovorjenega 3-odstotnega povečanja plač iz Aneksa h kolektivni pogodbi za dejavnost vzgoje in izobraževanja. V letu 2007, po prevzemu evra, bo zaostajanje realne bruto plače za ocenjeno rastjo produktivnosti dela (0,7 odstotne točke) nekoliko manjše kot v letu 2006 (0,9 odstotne točke). Ocenjujemo, da bo v letu 2007 realna bruto plača na zaposlenega v zasebnem sektorju porasla za okoli 3 %, v javnem sektorju pa za okoli 2 %.

3.4. Napoved inflacije za obdobje 2005 – 2007

Umirjanje inflacije se je nadaljevalo tudi v letu 2005. Medletna rast cen se je v osmih mesecih letos znižala za 1,1 odstotne točke in konec avgusta znašala 2,1 %, povprečna inflacija pa je bila od decembrske nižja za 0,9 odstotne točke in je konec avgusta znašala 2,7 %.

Počasnejša rast cen življenjskih potrebščin je bila posledica sprejetih ukrepov vlade in Banke Slovenije. K znižanju rasti cen je na področju denarne politike največ prispevala stabilizacija tečaja tolarja po vstopu v mehanizem deviznih tečajev ERM II, med ostalimi ukrepi ekonomske politike pa predvsem striktno izvajanje restriktivnega Načrta uravnavanja reguliranih cen v letih 2004 in 2005, aciklično prilagajanje trošarin ter izvajanje ukrepov iz socialnega sporazuma. Sočasno so na postopno zniževanje inflacije vplivale tudi druge spremembe, povezane z vstopom Slovenije v EU, ki so se pokazale predvsem pri nižjih cenah na trgu hrane in pijač (zaradi odprave carin ter povečanja konkurence po vstopu v EU se je prispevek cen hrane k inflaciji zmanjšal za več kot 1,0 odstotne točke) ter delno obleke in obutve. Še hitrejše zniževanje inflacije je preprečilo naraščanje cen nafte, ki se je samo v prvih osmih mesecih letos podražila za približno 70 % (Brent crude, USD/sodček). K 1,6-odstotnemu povišanju cen v osmih mesecih leta so višje cene tekočih goriv za prevoz in ogrevanje zato neposredno prispevale 1,3 odstotne točke.

Nadaljnje znižanje inflacije pričakujemo tudi v letu 2006, medtem ko naj bi se rast cen v letu 2007 ustalila na doseženem nivoju. Ohranjanje sedanjih usmeritev ključnih ekonomskih politik, ki so prispevale k znižanju inflacije na raven, ki je zadnje mesece primerljiva s povprečjem držav EU, bo v naslednjih dveh letih omogočilo, da bo rast cen, ki je pod vplivom teh politik, ostala na doseženem nivoju. Hkrati naj bi se cene, ki so pod različnimi oblikami regulacije, ne poviševale bolj kot cene, ki se oblikujejo prosto, vlada pa bo do prevzema evra nadaljevala tudi s politiko acikličnega prilagajanja trošarin. Osnovna inflacija naj bi tako tudi v letu 2006 ostala na nivoju okoli 1,0 %, kar bo ob pričakovanem manjšem inflacijskem vplivu zunanjih dejavnikov privedlo do nadaljnjega znižanja medletne inflacije v letu 2006, na raven 2,3 %. Takšno medletno rast cen pričakujemo tudi v letu 2007, pri čemer predvideni ukrepi, povezani z dvojnimi označevanjem cen že pred samo uvedbo evra zmanjšujejo tveganje, da bo imela menjava valut pomembnejši vpliv na rast cen.

Slovenija bo tako, skladno s Programom vstopa v ERM II in prevzema evra, izpolnila maastrichtski inflacijski kriterij do sredine leta 2006. Vztrajno naraščanje cen nafte in posledično cen v Sloveniji in drugih državah EU povečuje negotovost glede doseganja maastrichtskega kriterija za inflacijo, saj je njihov vpliv na inflacijo v posameznih članicah nesimetričen. Kljub temu pa ocenjujemo, da je sedanje zniževanje inflacije in še posebej cen, ki niso pod prevladujočim vplivom zunanjih dejavnikov, doseženo na vzdržen način, zaradi česar se bo razkorak med inflacijo v Sloveniji in maastrichtskim kriterijem, ki je avgusta znašal 0,3 odstotne točke, do sredine prihodnjega leta izničil.

Tabela 6: **Jesenska napoved inflacije in primerjava s Pomladansko napovedjo za obdobje 2005-2007**

	2004	2005		2006		2007	
	SURS	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)
Inflacija (povprečje leta, v %)	3,6	2,5	2,5	2,3	2,5	2,4	2,4
Inflacija (dec./dec., v %)	3,2	2,5	2,7	2,3	2,3	2,3	2,3

Vir: SURS, UMAR napovedi.

3.5 Primerjava z napovedmi drugih inštitucij

Ob zaključku priprave je bila Jesenska napoved gospodarskih gibanj predstavljena tudi predstavnikom drugih prognostičnih institucij (ARC Banke Slovenije, SKEP Gospodarske zbornice Slovenije) in primerjana z rezultati modela vodilnih indikatorjev, ki ga je razvila EPF Univerze v Mariboru, četrletnega modela, ki ga je za potrebe napovedovanja razvil EIPF, ter tudi razpoložljivimi napovedmi mednarodnih inštitucij. Čeprav te institucije svojih uradnih jesenskih napovedi še niso objavile (razen IMF, katerega napoved gospodarske rasti za leti 2005 in 2006 je povsem enaka jesenski napovedi UMAR, napoved inflacije pa za letos višja za 0,1 odstotne točke, za leto 2006 pa prav tako enaka napovedi UMAR), so njihova pričakovanja v veliki meri skladna s pričakovanji jesenske napovedi.

Tabela 7: Jesenska napoved glavnih makroekonomskih agregatov in primerjava s Pomladansko napovedjo za obdobje od leta 2005 do leta 2007

realne stopnje rasti v % (kjer ni drugače navedeno)

	2004	2005		2006		2007	
	SURS	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)	Pomladanska napoved (april 2005)	Jesenska napoved (sept. 2005)
BDP – realne stopnje rasti v %	4,2	3,8	3,9	4,1	4,0	3,8	4,0
BDP v mio. SIT (tekoče cene)	6.251.244	6.571.200	6.651.500	7.039.800	7.074.000	7.491.300	7.522.000
INFLACIJA (XII/XII predhodnega leta, v%)	3,2	2,5	2,7	2,3	2,3	2,3	2,3
INFLACIJA (I–XII/I–XII povprečje leta, v%)	3,6	2,5	2,5	2,3	2,5	2,4	2,4
deflator BDP, v %	3,2	2,3	2,4	2,9	2,3	2,5	2,2
TEČAJ USD (BS)	192,4	183,2	189,6	183,6	190,7	183,6	190,7
TEČAJ EURO (BS)	238,9	239,7	239,6	239,7	239,6	239,7	239,6
razmerje EURO/USD	1,24	1,308	1,26	1,306	1,26	1,306	1,26
ZAPOSLENOST po SNA, rast v %	0,1	0,4	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5
STOPNJA REGISTRIRANE BREZPOSELNOSTI (%)	10,3	9,8	10,0	9,3	9,6	8,8	9,2
STOPNJA BREZPOSELNOSTI ILO (%)	6,3	6,2	6,1	6,0	5,8	5,9	5,6
PRODUKTIVNOST (BDP na zaposlenega), rast v %	4,1	3,4	3,2	3,6	3,5	3,3	3,5
BRUTO PLAČA NA ZAPOSLENEGA	2,0	2,1	3,2	2,6	2,6	2,8	2,8
IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	12,5	7,5	8,6	7,9	7,8	6,7	8,1
- izvoz proizvodov	12,8	8,1	9,4	8,2	8,1	6,7	8,4
- izvoz storitev	10,9	5,2	4,6	6,5	6,5	6,5	6,5
UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	13,2	6,5	6,0	6,6	6,5	6,6	7,3
- uvoz proizvodov	14,5	6,7	6,3	6,7	6,6	6,5	7,3
- uvoz storitev	5,6	5,4	4,2	6,2	6,2	7,1	7,1
SALDO tekočega rač. plačilne bilance (v mio. EUR)	-544	-243	-436	69	-195	223	48
- delež v BDP v %	-2,1	-0,9	-1,6	0,2	-0,7	0,7	0,2
INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	5,9	6,7	4,0	4,9	4,5	6,0	5,0
- delež v BDP v %	24,1	25,8	24,5	25,8	24,7	26,3	24,9
ZASEBNA POTROŠNJA	3,1	3,4	3,6	3,1	3,1	3,0	3,1
- delež v BDP v %	55,4	54,0	55,3	53,2	54,9	52,8	54,5
DRŽAVNA POTROŠNJA	2,9	2,5	2,5	2,5	2,4	2,6	2,6
- delež v BDP v %	19,5	19,7	19,5	19,4	19,4	19,2	19,3

Vir podatkov: SURS, BS, UMAR napovedi.